

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Contentorvm Commentariis Tertiae Partis Ordinaria Annotatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

CONTENTORVM COMMENTARIIS

TERTIAE PARTIS

ORDINARIA ANNOTATIO.

- D**IVISIO operis in Prologo.
PLVS significat incarnari, quàm exprimat, explicat enim carnem assumere vel carnem fieri significat autem hominem fieri, quaf. 1. articu. 1.
- ¶ Quare vnionis misterium nomine incarnationis significetur, ibidem.
 - ¶ Conueniens claudit in se possibile, & addit super illud, ibidem.
 - ¶ Diuus Thomas non inuestigauit hic possibilitatem incarnationis, & quia nulla scientia probat suum subiectum, & quia sub titulo conuenientiae satisfecit etiam materiae de possibilitate. Nec tamen dissonat hic a seipso in 2. Sent. a possibilitate inchoante, quia ibi non erat doctrinae ordinator, ibid.
 - ¶ Aliud est loqui de ratione boni, & loqui de ratione talis boni, eo. ar. Cor.
 - ¶ Communicare se alijs importat perfectionem, ad minus in his quibus communicatur, ibid.
 - ¶ Communicare seipsum, pertinet ad boni rationem, non quidem determinate per modum naturae aut libere, sed communiter & indeterminate ad vtrumque modum, ibidem.
 - ¶ Tribus modis plusquam generatione diuersis, Deus intelligi potest communicare seipsum creaturae primo quasi naturaliter, secundo supernaturaliter, tertio eleuando creaturam ad suam propriam personalitatem, ibidem.
 - ¶ Dupliciter, & catholice contingit loqui de incarnatione, scilicet dicendo, Deus vniuit se creaturae, vel de Deo, Deus vniuit creaturam sibi, sed secundum modum vt potest formalis est melior eo. ar. 1. ad primum.
 - ¶ Vniui Deo in persona, nec conueniens, nec inconueniens est carni humanae secundum conditionem suae naturae, quoniam neutram partem sibi creatura vendicat, eo. ar. 1. ad secundum.
 - ¶ Purus homo non potuit sufficienter, adaequando culpam commissam satisfacere pro peccato, formaliter loquendo de puro homine, s. vt dicitur non solum per exclusionem coniunctionis cum diuino supposito, sed etiam per exclusionem diuinæ misericordiae gratificantis. Ad Sco. ar. 2. ad primum.
 - ¶ Infinitas offensae causat impossibilitatem satisfaciendi simpliciter, in puro homine, formaliter loquendo de puro homine, ibidem, ad Sco.
 - ¶ Satisfactio Christi est perfecta & condigna secundum aequalitatem ad culpam commissam, quum siquidem actiones Christi humanae possint considerari, vt sunt res quaedam creatae, ac perinde finita, vt agrediuntur, ac exercentur a diuino supposito, secundo modo sunt in infinita entia personaliter, & infinita efficaciae in genere meriti seu satisfactionis, ibid. ad Durandum.
 - ¶ Licet ad Deos, & parentes non possit reddi aequiualens a creatura, potest non reddi a diuina persona incarnata, ibidem.
 - ¶ Charitas in Christo satisfaciente se tenet ex parte Dei, non vt cui satisfaciendum est, sed vt satisfactor est, ibidem.
 - ¶ Omnis alia satisfactio efficax est participatiue ex satisfactione Christi, ex duplici capite, primo quia Christus causat charitatem, & gratiam in nobis, qua satisfactio nostra acceptatur, secundo, quia omnis nostra satisfactio innititur perfectae satisfactioni Christi pro peccatis totius mundi, ibidem.
 - ¶ Distinctio potentiae in naturalem, & obedientialem, art. 3. ad primum.
 - ¶ Haec propositio, Praedestinatio praesupponit praescientiam futurorum, intelligitur sic, praedestinatio vt respicit praedestinata, praesupponit praescientiam futurorum, non

- praedestinatorum, sed eorum quae praesupponuntur vel ordinantur per praedestinationem, eodem articulo, ad quartum.
- ¶ Quomodo ista propositio sit ad propositum solutionis argumenti, praedestinationem Christi necessariam absque peccato arguentis, ibid.
- ¶ Duplices effectus praedestinationis, ibid.
- ¶ Tres de facto in vniuerso inueniuntur ordines, s. ordo naturae, ordo gratiae, & ordo Dei, & creaturae simul, ibidem.
- ¶ Ad Sco. probantem quod incarnatio etiam sine peccato sufficit, ibidem.
- ¶ Quadruplex distinctio, prima inter volitum, & volibile, secunda inter magis & prius natura volitum, tertia inter prius natura vel a quo non conuertitur consequentia, vel prius causalitate, quarta inter prius natura volitum, prout prius est a quo non conuertitur consequentia de facto, vel possibile, ibidem.
- ¶ Quomodo intelligatur, Christum delectasse omnia peccata mundi, ar. 4.
- ¶ Quomodo intelligatur peccati originale per se loquendo esse maius extensiuè, quàm actuale, ibid. Christus principaliter venit absolvere peccatum totius naturae, quàm peccatum vnius personae, est simpliciter, & absolute conclusio responsiua quaesito literae, ibid.
- ¶ Quomodo haec Chrysof. verba intelligantur, sed & qui pro omnibus se solum iudicaret obnoxium, eod. art. ad tertium.
- ¶ Quinque rationes quare non fuerit conueniens Deum incarnari immediate post peccatum, ar. 5.
- ¶ Duplex motus humanae naturae de imperfecto ad perfectum, propter quorum primum non decuit Deum incarnari in principio mundi, nec incarnationem differri in finem mundi propter secundum, ar. 6.
- D**UPLICITER potest intelligi aliquid conuerti in aliud, scilicet per transubstantiationem, & per transmutationem, q. 2. art. 1. c. 5.
- ¶ Duplex modus informandi, scilicet in esse intelligibili, & concurrendo cum aliquo corporeo per modum formae & materiae ad constitutionem alicuius naturae, ibid.
- ¶ Omnis natura composita ex materia, & forma, in se est communicabilis pluribus, & de facto potest inueniri in pluribus, nisi constet ex tota sua materia, ibid.
- ¶ Similitudo Athanasij, sicut anima rationalis, & caro vnus est homo, &c. intelligitur quantum ad vnitatem suppositi, eod. art. ad secundum.
- ¶ Distingui secundum rem contingit dupliciter, primo sicut duae res, quarum vna nihil est alterius, secundo sic, ut vna res includat totam aliam, & superaddat ei aliquid aliud, art. 2. Cor.
- ¶ An differentia posita in litera inter suppositum, & naturam, habeat locum in angelis, ibid.
- ¶ An illud, quod suppositum dicitur addere supra naturam, oporteat esse ens reale, ibid.
- ¶ An illud quod suppositum addit supra naturam, oporteat esse intrinsecum supposito, ibid.
- ¶ Quid sit illud quod suppositum creatum addit intrinsecum sibi supra hanc naturam suam, ibid.
- ¶ Quomodo sacrificetur, quod in Deo nihil inuenitur, praeter rationem suae speciei, ibid.
- ¶ In illa maxima, Omne quod inest alicui personae siue pertineat ad naturam illius siue non, vniuitur ei in persona, sumitur inesse personae propriae, vt inesse distinguitur contra extrinsecus adiacere, ibid.
- ¶ An passiones nominum secundum modos significandi, conuenienter non pro ratione, sed pro manifestatione differentiae inter naturam, & personam Dei secundum rationem, in litera afferantur, eodem articulo, ad primum.

¶ Quo-

T A B V L A

- ¶ Quomodo intelligatur similitudo in litera assignata inter sensum in homine & bruto, & humanam naturam in propria, & aliena persona, eodem, articulo ad secundum.
- ¶ Distinctio inter per se existere, & per se separatim existere, eod. articulo ad tertium.
- ¶ An distinctio unionis in personam, aut in naturam, sit sufficiens. Ibidem.
- ¶ Suppositum dicitur, quia supponitur vniuersis, quae in aliquo sunt, eorum praedicationem recipiendo, articulo 3. in titulo.
- ¶ An conuenienter persona Christi distinguatur secundum id quod in se est, & secundum rationem hypostasis, articulo 4.
- ¶ An in persona Christi sint duae rationes subsistendi in duabus naturis, & vnum subsistens duobus. Ibidem.
- ¶ An sit simpliciter, & formaliter verum, personam Christi esse compositam. Ibidem.
- ¶ Ratio compositionis imperfectionem componentium formaliter importat. Ibidem.
- ¶ Multiplex genus compositionis. Ibidem.
- ¶ Ex unione animae, & corporis in Christo non constituitur noua persona, sed ad praesistentem personam Dei composita natura singulariter ex anima, & corpore adiuncta est. articulo 5. ad primum.
- ¶ Verbum Dama. Assumpsit naturam humanam in athomo, dupliciter exponitur, eodem, articulo ad secundum.
- ¶ Si Christus naturali generatione aliquem produxisset, purum hominem produxisset. Ibidem.
- ¶ Nihil in rebus creatis inuenitur vniioni incarnationis tam simile ut est vniō animae intellectiuae ad corpus, articulo 6. ad primum, & secundum.
- ¶ Et quomodo haec unio sit secundum esse substantiale verbi, non ut est natura, sed ut est personae. Ibidem.
- ¶ Quid intersit inter vniri alicui in hypostasi, & vniri secundum hypostasim, eod. articulo ad tertium.
- ¶ Unio naturae humanae ad verbum non est formaliter loquendo per unione instrumenti definienda, eod. articulo ad quartum.
- ¶ Distinctio de unione, vel quantum ad relationem quam significat, vel quantum ad conjunctionem quam consequitur. Et an dicta coniunctio sit quid creatum, articulo 7.
- ¶ An haec sit vera, Homo dicitur & est Deus propter unione, in quantum terminatur ad hypostasim diuinam, eod. articulo ad tertium.
- ¶ An prima differentia inter unione, & assumptionem posita in litera sit vera, scilicet quod unio significat formaliter relationem, assumptio actionem, vel passionem, articulo 8.
- ¶ Secunda differentia, scilicet quod assumptio dicitur, ut in fieri, unio autem sicut in facto esse, ex parte rei posita est. Ibidem.
- ¶ An relatio unionis sit relatio aequiparantia. Ibidem.
- ¶ Qualis sit differentia inter unione, & assumptionem, ad rationis tantum, an etiam realis. Ibidem.
- ¶ Quid sit proprius terminus assumptionis, absolutum ne aliquid, an relatiuum. Ibidem ad Seco.
- ¶ An distinctio in litera posita, scilicet coniunctionem posse accipi ex parte extremorum, vel ex parte termini, sit sufficiens. articulo 9.
- ¶ An unio incarnationis sit maxima post unione diuinam Trinitatis. Ibidem ad Durand.
- ¶ Natura humana Christi se habet ad personam filij Dei, sicut se habet natura Sortis ad personam Sortis, articulo decimo.
- ¶ Gratia aliquando sumitur, ut comprehendit sub se quicquid; infusum habitum. Ibidem.
- ¶ Duplex acceptio coniunctionis humanae naturae cum persona filij Dei. Ibidem.
- ¶ Nulla operatio illius hominis, qui est Christus potuit precedere unione. articulo 1.
- ¶ AN incommunicabilitas personae conuenienter assignetur per hoc quod est non posse predicari de pluribus, articulo 3. articulo ad secundum.
- ¶ An sola diuina persona possit subsistere in duabus natu-

COM M E N T I.

- ris propter suam infinitatem. Ibidem ad Seco.
- ¶ Quomodo sumatur denominatio, quum dicitur quod natura humana non constituit diuinam personam simpliciter, sed constituit eam secundum quod denominatur a tali natura, eod. articulo ad tertium.
- ¶ An personae diuinae conueniat primo ratione essentiae diuinam assumere terminatiue. articulo 2.
- ¶ In Deo inuenitur duplici modo subsistens, & habens naturam, scilicet communiter, & incommunicabiliter. Ibidem.
- ¶ Subsistere in diuinis formaliter loquendo, est magis personale quam essentiale. Ibidem.
- ¶ Dilucidatio duplicis abstractionis, scilicet ex parte rei, & ex parte intellectus. articulo 3.
- ¶ An abstractis per intellectum diuinis personalitatibus, possit intelligi natura diuina assumere. Ibidem.
- ¶ An circumscriptis per intellectum diuinis personalitatibus trium personarum, remaneret in intellectu vna personalitas Dei, eod. articulo ad secundum.
- ¶ Quid intelligatur nomine abstractionis per modum resolutionis. eod. articulo ad tertium.
- ¶ An sit possibile diuinis personis, ut duae vel tres assumant vnam naturam humanam. articulo 6. ad Seco.
- ¶ An recte in litera exponatur auctoritas Anselmi scilicet plures personae non possunt assumere vnum, & eundem hominem. Ibidem ad Durand.
- ¶ Quomodo intelligatur haec propositio, Quod potest in vnum, & non amplius, habet potentiam limitatam ad vnum. articulo 7.
- ¶ Persona diuina non solum est infinita in essendo, & causando ratione naturae diuinae, sed est etiam infinita in terminando ratione suae personalitatis. Ibidem.
- ¶ Nunquam nomen ab aliqua forma impositum, pluraliter dicitur, nisi propter pluralitatem suppositorum. Ad Seco. eod. articulo ad secundum.
- ¶ AN haec sequentia valeat, Assumptibile non attenditur secundum potentiam passionem naturalem, ergo secundum congruentiam. articulo 4. articulo 1.
- ¶ Quomodo intelligenda sit haec propositio, Creaturae denominantur aequaliter eo quod conuenit eis secundum proprias causas, non autem ex eo, quod conuenit illis secundum primas, & vniuersales causas. Ibidem.
- ¶ Quo pacto intelligatur, quod in angelis deficit necessitas reparationis. Ibidem.
- ¶ An haec propositio sit vera, Maior & perfectior est unio ad Deum secundum esse personale, quam quae est secundum operationem. eod. articulo ad secundum.
- ¶ Quid persona seu hypostasis addat supra naturam singularem. articulo 2. ad Seco. & Aureolam.
- ¶ An humana natura in Christo inclinatur ad propriam personalitatem. eod. articulo ad tertium.
- ¶ Quo pacto verificetur, quod persona diuina impeditur naturam humanam a propria personalitate. Ibidem.
- ¶ An debeat concedi, quod filius Dei assumpsit hominem, articulo 3. ad secundum.
- ¶ Quomodo intelligitur, quod est contra rationem formae communis esse in persona. articulo 4.
- ¶ De quibus operationibus communibus, & meritoriis sit sermo, quum dicitur quod non fuisset conueniens naturam per se separatim assumi, quia naturae communi non possunt attribui nisi operationes communes, & vniuersales, secundum quas homo non meretur nec demeretur. Ibidem.
- ¶ Quare D. Thomas probans humanitatem secundum quod est in intellectu diuino aut humano non esse assumibilem, non meminerit humanitatis secundum esse quod habet in intellectu angelico. Ibidem.
- ¶ Explicabo quaedam dignitatis humanae. articulo 6.
- ¶ N O T A B I L E ex August. propter verentes in dubium, an Deus possit fallere. articulo 5. articulo 1.
- ¶ An sanguis qui erat in corpore Christi, esset diuinitati vnitus. articulo 2.
- ¶ Lux maior obscurat minorem non quo ad substantiam lucis, sed quo ad effectum. articulo 4.
- ¶ AN in mysterio assumptionis sit ordo naturae partium humanae naturae adiuuicem, & partium ad totum. articulo 6. articulo 1. ad Durand.

¶ Quomodo

- Quomodo intelligatur, quod corpus est vicinius personae propriae, anima autem naturae humanae, eod. art. ad secundum.
- Quomodo apud Diuum Thomam anima dicatur medietatem assumptione carnis, eod. articulo ad tertium.
- Dupliciter potest intelligi substantia animae praesentem corrumpi in assumptione. articulo. 3.
- An in communi resurrectione anima separata huius, vel illius reuerfa ad corpus, retineat suam propria terminationem, an perdat illam, & terminetur personae totius. Ibidem.
- Naturalis modus productionis alicuius, diuersus penes hoc quod est produci in corpore, vel extra, & ante corpus, arguit diuersitatem naturae rei productae. Ibidem.
- An materia propria formae sit ante aduentum formae. articulo. 4. cap. 24.
- Cur existente naturae ordine secundum quodlibet genus causae, Diuus Thomas, ordinem naturae duobus eorum appropriet. articulo. 5.
- Cur ordinem naturae ex parte materiae in mysterio incarnationis Diuus Thomas pertransierit. Ibidem.
- Cur Doc. San. in hoc mysterio, medij secundum naturae ordinem ex parte agentis secundum ordinem operationis in cor. huius articulo. non meminerit, quum tamen in responsione ad primum, de illo tractauerit. Ibidem.
- An verbum assumpserit naturam humanam mediastibus eius partibus, ad Sco. & Durand. eod. articulo. ad primum.
- An iteratio reddat quare necesse sit ponere in Christo gratiam habituaalem, per hoc quod Christus mediator gratiam in alios redundantem habere debet. q. 7. articulo. 1.
- Virtus heroica non differt specie a virtute communiter dicta, articulo. 2. ad secundum.
- An sicut ex defectu materiae magnificentiae in Christo non sequitur defectus magnificentiae interioris, ita nec ex defectu materiae fidei sequitur defectus fidei in eod. articulo. 3.
- An spes in Christo respectu secundario speratorum fuerit habitus aliquis. articulo. 4.
- An diuina eminentia in timore reuerfiali Christi habuerit rationem reuerfentiae quatenus eminentia Dei absolute, an quatenus est potens infligere malum. articulo. 6.
- Ad rationem Prophetarum requiritur, quod cognoscat ea, quae sunt procul ab his cum quibus ipse est. articulo. 8.
- De mente Diui Tho. datur summum possibile in gratia. articulo. 9.
- Ista propositio, Christus est vniuersale principium generis habentium gratiam, intelligitur de principio vniuersali non contento in tali genere. Ibidem.
- An gratia cuiuslibet singularis personae habeat quantitatem alterius rationis a quantitate gratiae Christi, & an gratia cuiuslibet singularis personae sit velut virtus particularis, & gratia Christi velut virtus vniuersalis. articulo. 11. ad tertium.
- Quomodo finis gratiae habitualis est vnio personalis. articulo. 12.
- Quare nullus pure viator attingit ad summum gratiae ex parte gratiae. Ibidem.
- Quomodo verificetur haec propositio. Omni finito potest fieri additio, eod. art. ad primum.
- Ratio multorum dicitur. S. Tho. de gratia vnionis articulo. 13. ad tertium.
- ESSE caput, dicitur de Christo Metaphorice solum. q. 8. articulo. 1.
- Virtus attribuitur capiti humano respectu virium, & motuum, & reliquorum membrorum, non tanquam primo inter membra principio, sed tanquam cum principio primi simpliciter membri, scilicet cordis. Ibidem.
- Gratia Christi dupliciter dicitur prima. Ibidem.
- Quomodo actiones Christi causent efficienter in nobis gratiam, eod. articulo. ad primum.
- Quomodo corporalis natura Christi possit agere in angelos. articulo. 4. ad tertium.
- An valeat iste processus, actus habetur secundum quandam eminentiam, ergo est actius aliorum eiusdem generis. articulo. 5.
- An Antichristus dicatur caput omnium malorum tam demonum, quam hominum. articulo. 8.
- An diabolus, & Antichristus sint duo capita, an vnum tantum. Ibidem.
- An sit possibile actum intelligendi quo Deus intelligit, fieri actum intelligendi quo anima Christi formaliter intelligeret, & si non, an hoc sit quia est alterius naturae. q. 9. articulo. 1.
- An ista propositio, Reducens aliquid de potentia in actum, est in actu, sit vera, tam in causis principalibus quam instrumentalibus. articulo. 2.
- Viso Dei est soli Deo simpliciter naturalis. eod. articulo. ad tertium, c. 33.
- An bene in littera. probetur haec conclusio, oportet in Christo ponere scientiam inditam, per hoc quod dicitur, quod eius intellectus possibilis fuisse imperfectus. articulo. 3.
- Quomodo debeat intelligi haec propositio littera, frustra est quod caret propria operatione, & an in dicta propositione sit sermo de omni propria operatione alicuius. articulo. 4.
- Quae scientia per se, & quae per accidens dicatur infusa. Ibidem.
- Habitus per se infusi & habitus per se acquisibiles sunt diuersarum rationum intrinsece, & essentialiter, eod. articulo. ad secundum, & tertium.
- Cur in littera asseratur in Christo non fuisse scientiam ex suo genere acquisibilem per infusionem, vt fuit in Adam. Ibidem.
- An bene declaretur, a virtute operatiua virtutem deitatis non esse comprehensam ab humanitate Christi. q. 10. articulo. 1. c. 35.
- Quomodo intelligatur haec propositio, Cuiuslibet beato conuenit, quod videat omnia spectantia ad se. articulo. secundo.
- Anima Christi non videt in verbo quicquid videt verbum. eod. articulo. ad secundum.
- An ex hoc, quod anima Christi scit omnia, quae scit Deus scientia visionis, sequatur ipsam scire infinita. articulo. 3.
- An intellectus creatus possit simul videre infinita, ita quod distincte cognoscat quodlibet eorum, eod. articulo. ad secundum. cap. 36.
- An si creatura possibilis sublimior gradus diuinae visionis, quam sit gradus animae Christi. articulo. quarto. ad tertium.
- An concessa in Christo cognitione abstractiua omnium singularium, concedenda sit cuiuslibet singularis propria species in Christi intellectu. quae est 1. articulo. 1. ad Sco.
- An in Christo fuerit cognitio intuitiua omnium singularium. Ibidem ad Sco.
- An ex ratione litterae bene concludatur in anima Christi per scientiam infusam notitia omnium singularium. Ibidem.
- An naturale vinculum inter intellectum humanum, & phantasmata efficiat, vt non possit etiam infusa, vt scientia nisi conuertendo se ad phantasmata. articulo. secundo.
- An Christus indigeat conuersione ad phantasmata in visu scientiae infusae. Ibidem ad Durand.
- An anima Christi imperfectius quocunque angelo, intuitiue cognouerit in proprio genere quicquid intueri vtrique datum. est. articulo. 4. ad Sco.
- An species intelligibiles infusae animae Christi fuerint perfectissimae. articulo. 6. ad Sco.
- An ex visione corporum caelestium possit comprehendere virtutes eorum. q. 12. articulo. 1. ad secundum ad Durand.
- An experientia pariat solum scientiam similium secundum speciem. Ibidem ad Durand.
- HAEC propositio, Qualibet res habet potentiam actiuam respectu eorum ad quae se extendit suae naturae perfectio, intelligitur in genere rerum actiuarum. questio. 113. articulo. 1.
- An in anima Christi sit virtus instrumentalis ad omnia miracula. articulo. 2.

¶ An

- ¶ An Christus voluerit humana voluntate aliquid fieri per alios homines, & non potuerit facere, quod fieret. artic. 4.
- ¶ Q V O M O D O licuerit hic ubi de defectibus corporis agitur, ignorantiam inter defectus communes computare. q. 14. art. 4.
- ¶ An perfectio virtutis regulariter tollat fomitem. quæst. 15. artic. 2.
- ¶ Dolor est passio appetitus sensitui ex corporis læsione, percepta sensu. artic. 5.
- ¶ An compositio ex contrarijs sit causa prima mortis, & aliorum defectuum humanæ naturæ, an verò peccatū, eod. art. ad primum.
- ¶ An motus appetitus sensitui ex malo futuro apprehenso, abstrahendo à certo, vel incerto, sit vere timor. artic. 7.
- ¶ An ex hoc, quod Christus omnia certo cognouit, sufficienter excludatur timor quo ad incertitudinem euentus. Ibidem.
- ¶ Quomodo intelligendum sit iram componi ex tristitia, & appetitu vindictæ. artic. 9.
- ¶ An hæc propositio, Deus est homo, sit in materia naturali. q. 16. art. 1. ad primum.
- ¶ An dicta propositio sit per se. Ibidem ad Sco. & Durand.
- ¶ An homo prædicetur de Deo sicut species de sua hypostasi. Ibidem ad Sco.
- ¶ Quomodo verificetur, quod homo prædicatur de Deo ratione relationis, eod. art. ad quartum.
- ¶ Quomodo intelligatur, quod in ista propositione, Deus est pater, si Deus supponit pro persona patris. artic. 2. ad secundum.
- ¶ An congrue in terra reddatur ratio quare Iesus Christus non debet dici homo dominicus, per hoc, quod dicitur, quod derogaret veritati vnionis, si dominus de illo homine prædicaretur denominatiue. articulo tertio.
- ¶ Quare personam aliquam fieri hominem, non importat mutationem in persona acquirente naturam humanam, quum tamen fieri hominem absolute importet mutationem in subiecto acquirente naturam humanam. artic. 6. ad secundum.
- ¶ An in ista propositione, Homo est factus Deus, si homo possit supponere, & simpliciter, & personaliter. artic. 7.
- ¶ An etiam factum sit, quod iste homo sit Deus. Ibidem.
- ¶ Quare ista dicitur simpliciter vera, Deus factus est homo, ista autem simpliciter falsa, homo factus est Deus. Ibidem.
- ¶ Quomodo intelligatur, quod ex verbis inordinare prolatis incurrit hæresis, & quomodo prohibitum sit communicare cum hæreticis in vocabulis. articulo 8. Cor.
- ¶ Non est euangelica, sed Ariana vox, Christus est minor pater, sicut & hæc, Christus est creatura. Ibidem.
- ¶ An ex eo, quod subiectum stat materialiter pro supposito, liceat inferre istam esse falsam, Iste homo idest, Christus in cæpit esse, & an debeat dicta propositio negari. artic. 9. ad Durand.
- ¶ An propositio affirmatiua falsa ex repugnantia terminorum possit fieri vera per additam reduplicationem, vel determinationem non tollentem illam repugnantiam, articulo 10. ca. 50.
- ¶ An in solo Deo natura prædicetur de supposito. quæst. 17. artic. 1.
- ¶ An liceat arguere à destructione antecedentis. Ibidem.
- ¶ An de mente D. Tho. nullum sit in Christo esse actualis existentie de genere substantie creatum, sed sola existentia increata. articulo 2.
- ¶ An ita sit in veritate, quod in Christo nullâ sit existentia substantialis nisi diuina. Ibidem ad Sco. Durand. & Io. de Neapo.
- ¶ V N I V E R S A L I T E R loquendo, actus voluntatis per modum naturæ, distinctus contra actum voluntatis per modum rationis contrariū eligentis, nihil aliud est, quam uelleitas. q. 18. art. 5.
- ¶ An Christus meruerit exteriora bona, quia dignitas merendi spectat ad charitatem ac per hoc præstat exteriorum bonorum presentie coeua. quæstio. 19. articulo tertio.
- ¶ Priuilegium Christi est mereri alijs ex condigno. articulo 4.
- ¶ S I C V T voluntas distinguitur in simpliciter, vel secundum quid, ita oratio prout est petitio distinguitur in simpliciter, vel secundum quid. quæstio 21. articulo 4.
- ¶ Q V O M O D O intelligatur, quod in quantum Christi humanitas operabatur virtute diuinitatis, sacrificium Christi erat efficacissimum ad delenda peccata per gratiam. q. 22. artic. 3. ad primum.
- ¶ Quare dicitur sacrificium offerri per modum satisfactionis, & effectum ipsius proprium esse, quod ex vi ipsius quatenus satisfactorium, est sit. articulo 4. ad secundum.
- ¶ Sacrificium Christi sumitur dupliciter, scilicet secundum se, & secundum suum mortale sacrificium. articulo 6.
- ¶ Q V O M O D O intelligatur, quod habitudo est qua Deus est diues. q. 23. art. 1.
- ¶ P R A E D E S T I N A T I O est diuina ab æterno præordinatio eorum, quæ per gratiam facienda sunt in tempora, seu ratio ordinis electorum in vitam æternam. q. 24. articulo 1.
- ¶ An hæc loquutio sit per prima, Christus prædestinatus est filius Dei, eodem articulo ad secundum, & tertium.
- ¶ H O N O R A R I ut causa honoris nõ est honorari simpliciter, quia li, vt causa honoris, est conditio diminuens. q. 25. art. 1.
- ¶ An motus in imaginem quatenus imago est, sit idem cum motu in rem ipsam. ar. 3.
- ¶ An processus D. Tho. quo probat imaginem Christi esse adorandam eadem adoratione qua Christus, sit bonus. Ibidem ad Durand.
- ¶ An Dei imagines sint licite, eodem articulo ad primum.
- ¶ An beata virgo ratione Christi cui fuit intrinsece coniuncta, sit adoranda adoratione patriæ. articulo quinto.
- ¶ V I D & vnde tanti sit illud quo Christus meditat meretur, & satisfact. quæstio. 26. articulo 2. ad primum, & tertium.
- ¶ S A N C T I F I C A T I O potest dupliciter sumi, primo vt est de contrario in contrarium, secundo vt est de negato in affirmatum. q. 27. art. 2.
- ¶ Quomodo valeat iste processus, proles concepta ante infusionem animæ rationalis non est culpa obnoxia, ergo quomodocumque ante animationem beata virgo sanctificata fuisset, non incurrisset originalis peccati maculam, ergo non indignis redemptioe Christi. Ibidem.
- ¶ An ex hoc, quod beata virgo non fuit sanctificata ante animationem, sequatur quod sanctificatio eius fuerit post animationem. Ibidem.
- ¶ Quomodo fomes sit inordinata concupiscentia habitualis. articulo 3.
- ¶ An ex hoc, quod fomes est concupiscentia contraria rationi habitualiter, liceat inferre, quod fomes est inclinatus ad malum, & difficultatius in bono. Ibidem.
- ¶ Dupliciter potest exponi li perfectius, quum dicitur, quod fomes in beata virgine perfectius ligabatur per diuinam prouidentiam, quam per interiorem sanctificationem. Ibidem.
- ¶ An auctoritas Apostoli, Sed manifestatio spiritus, &c. bene inducatur ad probandum, quod priuilegia gratiæ dantur aliquibus præter communem legem, ordinantur ad utilitatem. articulo 6.
- ¶ An sanctificatio beate virginis in utero matris, ex sacra scriptura habeatur. Ibidem.
- ¶ An credenda sint miracula, quæ in sacra scriptura non continentur. Ibidem.
- ¶ A N sicut natura est determinata ad vnum effectum, ita sit determinata ad vnum modum producendi illum. quæst. 28. art. 11.

¶ Quomodo

T A B V L A

- ¶ Quomodo intelligatur hæc propositio, Virtus naturalis non potest transmutare ad certam formam, nisi determinatam naturam. eod. art. ad quintum.
- ¶ Illud proprie dicitur agens posse, vel proprium effectum, & vt in propriam naturam, quod vnica transmutatione potest educere de potentia ad actum. Ibidem.
- CONSENSVS in copulam conjugalem non præiudicat virginitati mentali, quia in copula conjugali non continetur copula carnalis nisi in potentia. quæst. 29. artic. 1.
- ¶ Affirmandum, vt rationi consentaneum est, quod in propria domo inuenta est beata virgo in vtero habens. artic. 2. ad tertium.
- ¶ Dubium est de qua traductione loquatur euangelista, quum dicit, beatam Ioseph noluisse beatam virginem traducere, an scilicet de traductione in infamiam, an simpliciter in domesticum consortium, an potius in vtrumque. Ibidem.
- ¶ QVOMODO intelligatur prophetiam prædestinationis compleri sine nostro arbitrio causante. quæst. 30. artic. 1.
- REFELLITVR error nouiter exortus, dicens ex tribus guttis sanguinis circa cor beate virginis, Christum esse conceptum. q. 31. artic. 5.
- ALITER & alter attribuitur personæ spiritus sancti, efficiere carnem Christi, filio assumere eadem. quæst. 23. artic. 1.
- ¶ An ex eo, quod spiritus sanctus efficit propriam operationem filiorum Dei, quæ est clamare abba pater, recte inferitur, quod ipse est effector filiorum Dei. Ibidem.
- ¶ Quomodo valeat iste processus, Distinctio sexus est à natura propter diuersam operationem ad generationem opportunam, ergo est penes diuersitatem agentis, & patientis: ergo tota virtus actiua est ex parte maris, passio vero ex parte femine. artic. 4.
- ¶ An mater concurret aliquo modo actiue ad generationem prolis. Ibidem ad Sco.
- QVVM dicitur augmentum non esse sine motu locali, intelligitur de motu locali formaliter, vel æquiualer. q. 33. artic. 1.
- ¶ Formatio domini corporis in primo instanti fuit perfecta essentialiter, non autem quantitatiue. Ibidem.
- AN gratia vnionis in Christo sit prior ordine executionis, & intentionis gratia habituali seu summa gratia, & gloria in eod. q. 34. artic. 1.
- ¶ An inconueniat, quod aliqua perfectio actus secundi de nouo aduenit animæ Christi. artic. 2.
- ¶ Primus actus meritorius tam in angelis, quam in Christi anima fuit vere actus liber, quamuis ex natura determinatus ad bonum. artic. 3.
- ¶ Quid D. Tho. senserit de hac quæstione, An gratia viatoris sit minor gratia comprehensoris etiam secundum suam quantitatem artic. 4.
- IN litera quum dicitur, quod natiuitas attribuitur personæ vt subiecto nascenti, intelligitur de subiecto denominationis. q. 35. art. 1.
- ¶ An bene probetur, quod beata virgo est vere mater Christi, per hoc, quod dicitur corpus Christi esse sumptum ex virgine matre. artic. 3.
- ¶ Tria concurrunt ad relationem realem, scilicet causa, subiectum, & terminus. artic. 5.
- ¶ An relationes plurificentur secundum terminos. Ibidem ad Sco.
- ¶ An pater vnica paternitate referatur ad plures filios. Ibidem ad Sco.
- ¶ An forma eiusdem speciei possint simul esse in eodem subiecto, Ibidem ad Sco.
- ¶ An hæc ratio valeat. Filiatio est ita suppositi, vt subiecti, quod non natura, ergo in Christo non est filiatio temporalis realis. Ibidem ad Sco.
- ¶ An filiatio temporalis Christi sit rationis tantum. Ibidem ad Sco.
- CHRISTI natiuitas non debuit, ne per attestacionem quidem, omnibus manifestari, quia talis manifestatio minuisset meritum fidei. quæstio. 36. artic. 1.

COMMENTI.

- ¶ Quare cometa dicitur signum mortis principum, magis, quam aliorum hominum. articulo septimo ad tertium.
- AN circuncisio Christianorum indorum dicentium se circuncidi, vt conformantur Christo, sit licita. q. 37. artic. 1. cap. 84.
- ¶ An sacrificium Leuit. 12. præceptum, pro peccato prolis offerretur. artic. 7.
- RATIONABILE est, quod Ioannes, & Apostoli baptizati fuerint à Christo, quæstione 38. articulo sexto.
- AN columba in cuius specie descendit spiritus sanctus super Christum baptizatum, fuerit verum animal. q. 39. articulo 7.
- QVID Christus ante Ioannis baptismum exereuerit. q. 40. artic. 1.
- ¶ Christus fuit exemplum perfectionis in omnibus, quæ per se pertinent ad salutem. articulo secundo ad primum.
- ¶ Quæ debeat cauere verbi Dei prædicator. articulo tertio.
- ¶ Quæ paupertas per se dicatur voluntaria. eodem articulo ad primum.
- VIRTUOSA fuit Christi tentatio contra nostras tentationes. q. 41. artic. 1.
- ¶ Modus vincendi tentationes, est recursus ad diuinas scripturas & sanctorum exempla. Ibidem.
- ¶ An omnis tentatio ab intrinseco, sit peccatum. eod. articulo ad tertium.
- ¶ Quare diabolus Christum tentauerit. articulo quarto.
- ¶ An conueniens ratio ordinis tentationum in litera ponatur scilicet, vt à leuioribus ad grauiora ascendat tentatio spiritualium. Ibidem.
- ¶ An Christus si miraculum fecisset conuertendo lapidem in panem edendum à seipso, peccasset. eod. articulo ad primum.
- ¶ Ordinem tentationum Christi explicat Matheus secundum tempus, eod. articulo ad quintum.
- ¶ Quid sit Christum fuisse assumptum à diabolo. Ibidem.
- PAENES quæ attendatur excellentia doctrinæ Christi. q. 42. artic. 1.
- ¶ Quomodo, & quando debeant publice reprehendi maiores. artic. 2.
- ¶ Quomodo intelligatur, quod Christus palam docuit, & in occulto loquutus est nihil. artic. 3.
- ¶ Excellentior est modus docendi verbo, quam scripto. artic. 4.
- ¶ Socrates nihil scripsit sub proprio nomine. Ibidem.
- ¶ Quare Christus nihil scripserit. Ibidem.
- RATIONABILITER creditur miraculum in nutu factum, fuisse simpliciter primum Christi miraculum. q. 43. artic. 3.
- ¶ Miracula, quæ Christus fecit, sufficienter manifestant ipsius deitatem. artic. 4.
- AN demones cognouerint Christum esse Messiam in lege promissum, item an cognouerint ipsum esse verum Deum. q. 44. artic. 1.
- ¶ Sicut corpora elementaria habent duplices motus naturales, ita corpora cælestia ultra naturalem inclinationem ad suos cursus possunt immutari in id quod author natura facit. artic. 2.
- QVOMODO ista ratio literæ valeat, non est adempta Christo potestas deriuandi gloriam animæ ad corpus, ergo gloria illa claritatis, quæ apparuit in Christo in transfiguratione, deriuata est ab anima. quæstio. 45. artic. 2.
- AN conuenienter in litera quærat de necessitate passionis Christi ad salutem humanam, prius quam quæsitum sit de eius possibilitate. quæstio. 46. articulo secundo.
- ¶ Quomodo intelligantur hæc Chrysosto. verba, sed etiam absque morte corpus alicubi deposuisset, &c. articulo tertio.
- ¶ Quid sit esse à Deo maledictum. artic. 4. ad tertium.
- ¶ Generalis quædam explicatio Christi passionum. articulo 5.

¶ Quare

- ¶ Quare ad literam Christus generalitatem passionū suscepit. Ibidem.
- ¶ Dolere importat actum appetitus animalis, pati autem communius est. art. 6. ad Scot.
- ¶ An ratio superior animæ Christi in ipsius passione ex parte sui obiecti pateretur. artic. 7.
- ¶ Quotus lunæ dies fuerit quando Christus mortuus est. artic. 9.
- AN anima Christi habuerit potestatem præseruandi corpus suum à morte. q. 47. artic. 1. ad Scot.
- ¶ Vnde anima Christi habuerit prædictam potestatem. Ibidem.
- ¶ Duplex modus dicendi de clamore Christi in cruce, co. artic. ad secundum.
- ¶ Celeritas mortis Christi fuit, & naturalis, & voluntaria. Ibidem.
- ¶ Christus sua passione adimpleuit legem totam, & omnem iustitiam omnis generis iuris, & præcepti. articulo 2.
- ¶ Hęc propositio, Innocentem hominem passioni, & morti tradere inuitum est impium, & crudele, intelligitur absolute, & non in ordine ad Deum, cuius sunt vita, & mors. artic. 3. ad primum.
- ¶ An maiores Iudæorum cognouerint Christū esse Messiam. artic. 5.
- ¶ An peccatum Iudæ fuerit grauius peccato Principum Iudæorum. art. 6. ad secundum.
- AN vnus possit pro alio satisfacere, & non conteri aut confiteri, quia satisfactio est actus exterior. quæst. 84. artic. 2.
- ¶ Medium rei in actibus nostris moralibus dicitur, quia in æqualitate rei ad rem consistit, medium vero rationis dicitur, quia in proportionem intrinsecam rationis ad operantem consistit. Ibidem.
- ¶ Distinctio conuenientium Christo mediante natura humana. artic. 5.
- ¶ An passionibus sanctorum proficiant ecclesiæ per modum redemptionis, eod. artic. ad tertium.
- SINE fide passionis Christi explicite vel implicite, impossibile est potentia ordinaria hominem peccatorum remissionem consequi. q. 19. art. 1.
- ¶ Quomodo diabolus machinando in mortem Christi excederet modum potestatis sibi à Deo tradite. articulo 2.
- ¶ Ianua cæli per similitudinem dicitur fruitionis diuinæ consequutio. artic. 5.
- ¶ Tria notabilia circa passionis Christi effectum. Ibidem.
- ISTA propositio, Nullum donum diuinæ gratiæ perditur sine culpa, habet locum solum in donationis permanentibus. q. 50. art. 2.
- ¶ Quare gratia vnionis est excellentius, & permanentius donum, quam gratia operationis. Ibidem.
- ¶ Quomodo intelligenda sint hæc domini verba, Propono animam meam, & multa alia eiusmodi. artic. 3. ad primum.
- ¶ An corpus Christi viuum, & mortuum fuerit idem numero simpliciter, & omnibus modis. articulo 5. ad Scot.
- ¶ An mors Christi in factō esse, fuerit meritoria ex parte animæ. artic. 6.
- ¶ Quomodo saluetur similitudo inter effectum, & causam in tertia conclusionē literæ posita. Ibidem.
- AD quid spectet excisio sepulchri Christi in petra. q. 51. artic. 2.
- ¶ An præseruatio corporis Christi à putrefactione, attestetur naturæ ipsius virtuti, & voluntariæ morti. articulo 3.
- ¶ Tres dies mortis Christi, & creationis mundi diuersimode ordinantur. artic. 4.
- DIVVS Thein litera sub inferno damnatorum comprehendit etiam infernum puerorum. quæstio. 52. articulo 2.
- ¶ An etiam ad infusionem luminis gloriæ in sanctis patribus operatus sit descensus animæ Christi, applicando scilicet ad eos virtutem suæ mortis. Ibidem.
- AN descensus Christi ad inferos fuerit secundum substantiam animæ, an solum secundum effectum. Ibid. ad Durand.

- ¶ Pœnalitates Christi vsque ad resurrectionem eius durerunt. artic. 4.
- ¶ Cum quiete, & immunitate sanctorum patrum in limbo à pœna sensus, stat dolor seu afflictio ex spe dilata. artic. 5. ad primum.
- ¶ Duo genera liberatorum à Purgatorio in descensu Christi. artic. 8.
- AN illi, qui cum Christo surrexerunt, ad vitam pœnitentis immortalē surrexerint. quæstio. 53. articulo tertio.
- CÆELVM resisteret actui siquis ad orbē Lunæ pertransire velle, ibi existens, non tamen sentiretur tactu densitas eius. q. 54. artic. 2.
- ¶ Omnis mutatio speciei quædam mortis est. articulo tertio.
- ¶ An totus sanguis Christi in passione effusus, resurrexit cum eod. artic. ad argum.
- ¶ An Christo resurgente, oportuerit sanguinem secum reassumere. Ibidem.
- ¶ Quando secundum August. corpus sit animale, & quando spirituale. Ibidem.
- RATIONABILIS causa erroneæ visionis Magdalene dum Christum æstimauit hortulanum. quæst. 55. artic. 4. ad secundum.
- HVMANITAS Christi quum sit organum coniunctum personaliter verbo Dei, est velut vniuersale instrumentum Dei ad quacunque miracula facienda, exceptis his, quæ spectant ad primam rerum creationē, q. 56. artic. 1.
- QVVM dicitur Christum propria virtute gloriatæ animæ ascēdisse in cœlum, non intelligitur nisi de ipso motu locali ascensionis. q. 57. art. 3.
- ¶ An conuenienter opinemur corpus Christi esse extra totam continentiam cœlorum corporeorum, ita quod planta pedis eius sit supra superficiem conuexam supermi cœli. artic. 4. ad Durand.
- ¶ Ad quem sensum supra conuexum seu in superficie conuexa cœli empyrei dicatur vnus locus altior altero. articulo 5.
- ¶ An Christus corporaliter, visus fuerit à Paulo, & an ista visio fuerit tunc quum dixit, Saule Saule quid me persequeris. artic. 6.
- AN Christus in quantum homo stet, an vero sedeat in cœlo. q. 58. art. 1.
- ¶ Quam distinctionem importet li ad, quū dicitur Christus sedere ad dexteram patris. art. 2.
- ¶ An ista sit concedend. Christus secundum, quod homo est filius Dei. art. 3.
- PERFECTIONEM TVM iudicium de re mutabili non potest suauiter dari ante illius consumptionem. quæstio. 59. artic. 5.
- ¶ Diuina iudicia extendunt se etiam ad ea, quæ sunt per accidens. Ibidem.
- ¶ Aliud est hominem post mortem sortiri statum immutabilem secundum animam, & aliud est sortiri statum non impedibilem. eodem articulo ad primum, & tertium.
- ¶ Quum dicitur inferiora regi per superiora, intelligendum est per superiora, non secundum quid, sed simpliciter, & absolute. artic. 6.
- NOMINA multiplicia ad vnum, vel in vno, vel ab vno, abusiue vocantur analogia. quæstio. 60. articulo 1.
- ¶ Præsumptuosum ac sacrilegum est, proprias aut poetarum similitudines tanquam spiritualium simulacra interpretari, scribere aut prædicare. articulo 5. ad primum.
- ¶ In sacramentis res, & verba coeunt in vnum signum, quia constituunt velut materia, & forma vnum sacramentum, quod non nisi vnum signum est. articulo 6. ad secundum.
- ¶ Quando oratio habet perfectam significationem ex proprietate, vel accommodatione vsus in cæteris loquutionibus, sufficit ad sacramenti perfectionem similis oratio applicata ad materiam sacramenti, nec est de necessitate sacramenti illam orationem constitui ex communioribus verbis in aliqua lingua, sed solum de necessitate præcepti ecclesiæ. articulo 7. ad secundum.

¶ Corruptio

- ¶ **C**orruptio prolationis verborum in formis sacramentorum, non impedit sacramenti veritatem seu perfectionem. eod. art. ad tertium.
- ¶ **I**ncorruptio orationis, quae est forma sacramenti, non debet esse tanta, quod iuxta communem morum hominum continuus saluatur ipsius orationis. articulo 8.
- ¶ **A**n solum de Adam intelligitur dictum litera, quod in statu innocentiae superiora nullo modo dependebant ab inferioribus, & quod anima quantum ad superiorem partem non indignisset accipere aliquid à corporalibus rebus ad sui perfectionem. quaestio 61. articulo 2.
- ¶ **A**n filij innocentes indignissent sacramentis. Ibidem.
- ¶ **D**E principali effectu sacramentorum, qui est gratia distincta contra characterem. quaestio 61. articulo 1.
- ¶ **A**n sacramentum sit vere, & secundum rem causa instrumentaliter agens ad gratiam. Ibidem ad Sco.
- ¶ **N**on incontinenti sacramentum recusat instanti, nec Deum agere in tempore. Ibidem ad Sco.
- ¶ **A**n terra sit effectiva causa instrumentalis. Ibidem ad Scot.
- ¶ **Q**uis sit effectus proprius baptismi. articulo secundo.
- ¶ **G**ratia sacramentalis distinguitur specie a gratia virtutum, & donorum, non sicut habitus ab habitu, sed sicut gratuitum diuinum auxilium a gratuito habituali dono. Ibidem.
- ¶ **I**n sacramento nouae legis est quaedam virtus superaddita, quae quidem virtus nihil aliud est, quam motus quo instrumentum mouetur à principali agente ad proprium principalis agentis effectum inducendum. articulo quarto.
- ¶ **D**uplex est motus quo instrumentum potest moueri. scilicet simplex & virtuosus. Ibidem.
- ¶ **S**A C R A M E N T A imprimere characterem, ex sacra scriptura non habetur, sed ex ecclesiae auctoritate non multum antiqua. quaestio 63. articulo primo.
- ¶ **Q**uomodo valeat haec consequentia, character sacramentalis est deputatus hominis ad cultum, consistens in recipiendo, & tradendo, ergo est potentia articulo 2.
- Sub quo genere generalissimo, & in qua specie ponatur character. Ibidem ad Scot. & Durand.
- ¶ **Q**uomodo valeat haec litera ratio, si relatio characteris funditur immediate super essentia animae, conuenienter naturaliter omni animae. Ibidem ad Scot.
- ¶ **Q**uomodo valeat ratio littera probans. quod character non est habitus: quia omnis habitus est bonus vel malus. Ibidem ad Scot.
- ¶ **A**n character sit subiectiuus in potentia animae. articulo 4. ad Scot. & Durand.
- ¶ **A**n character sit in intellectu ad Scot. eodem articulo tertio.
- ¶ **Q**uomodo valeat ratio littera probans characterem esse in intellectu, scilicet quia diuinus cultus ad quem character disponit, est quaedam fidei protestatio per exteriora signa, ideo character est in intellectu in quo est fides. ibid.
- ¶ **C**haracter non potest poni in alia potentia, quam in intellectu vel voluntate. ibidem.
- ¶ **O**mnis sanctificatio quae fit per sacerdotem Christi, est perpetua re consecrata manente art. 5.
- ¶ **A**n interior gradus gratiae comprehendatur sub annexis effectibus sacramenti quae per deuotionem ministri impetrari possunt recipienti sacramentum. q. 64. articulo primo.
- ¶ **Q**uo pacto haec ratio littera valeat, ministri ecclesiae instrumentaliter operantur in sacramentis, ergo possunt sacramenta conferre etiam si sint mali, articulo quinto.
- ¶ **D**ebitum secundum decentiam ad opus operatum est debitum secundum necessitatem ad opus operans ministri. a. 16.
- ¶ **I**ta regula si affirmatio est causa affirmationis, & negatio negationis, tenet in solis causis proprijs. eodem

- articulo ad primum.
- ¶ **A**ctus praedicandi est de numero actuum consecratorum. Ibidem.
- ¶ **I**n duobus casibus licet inducere indignum ministrum ad exhibitionem sacramenti eodem articulo primo, ad 2.
- ¶ **E**x indulto concilij Constantien. licitum est ab excommunicatis ministris recipere sacramenta. nisi in duobus casibus. ibidem.
- ¶ **A**n minister indignus in articulo necessitatis quo laico licet baptizari, baptizans excusetur à peccato. eodem articulo, ad 3.
- ¶ **A**n diuus Thom. in litera intendat excusare sacerdotem indignum in articulo necessitatis baptizantem, tam si baptizet cum solennitate quam sine solennitate. Ibidem.
- ¶ **A**n huiusmodi administratio sacramenti ab indigno ministro sit ex suo genere peccatum mortale. Ibidem.
- ¶ **A**n angeli possint administrare sacramenta articulo 7. ad Scot.
- ¶ **A**n mentalis intentio ministri exigatur ad perfectionem sacramenti. articulo 8.
- ¶ **C**onditio requisita ad sacramenta non sufficit quod sit secundum habitum, sed oportet quod sit secundum virtutem. eod. art. ad 3.
- ¶ **T**riplex dicitur quis aliquid intendere, scilicet actua liter, virtualiter, & habitualiter. Ibidem.
- ¶ **A**n intentio iocosa ministri tollat veritatem sacramenti. articulo 10 ad 2.
- ¶ **A**n iustus (id est, sine peccato mortali) existens teneatur semel in anno confiteri. q. 65. art. 2. ad 2.
- ¶ **Q**uomodo extrema unctio praeparat ad Eucharistiam. articulo 3.
- ¶ **Q**uomodo fideles per confirmationem deputentur ad speciale seruitium, spectans ad officium principis. eod. art. ad 2.
- ¶ **Q**uomodo ponitur ordo necessarius simpliciter ad salutem ecclesiae intelligitur de ecclesia simpliciter, & absolute. articulo 4.
- ¶ **Q**U O M O D O iste processus valeat, ibi perficitur sacramentum. vbi perficitur sanctificatio, ergo. q. 66. articulo primo.
- ¶ **A**n mutatio nominum quo ad significatum in formis sacramentorum, tollat veritatem sacramenti ad septimum.
- ¶ **O**missio nominis alicuius trium personarum tollit veritatem baptismi. articulo 5.
- ¶ **A**n baptismus in nomine Christi aut trinitatis celebratus, valeat. Ibidem.
- ¶ **A**n trina immersio intenta à ministro, si aliqua omitatur, sit verus baptismus. articulo 8.
- ¶ **V**alide sunt rationes sancti Thom. ex eo quod in morte Christi baptizati sumus: & quod baptismus imprimat characterem, concludentis baptismum esse irreiterabilem. articulo 9. ad Scot.
- ¶ **Q**U O M O D O verum sit praedicandi & baptizandi officium non conuenire diaconis, quaestio septima, articulo 1.
- ¶ **A**n baptizare extra necessitatis casum eo modo quo in necessitatis casu licet, sit peccatum mortale art. 4. & 5.
- ¶ **S**opposito quod plures simul possunt vnum baptizare vtroque ablente & dicente: ego te baptizo, an etiam plures simul possint vnum baptizare vtroque ablente, & dicente, nos te baptizamus. articulo 6. ad Durand. & Petrum de Pal.
- ¶ **A**n plures simul possint vnum baptizare, vno ablente & altero verba proferente: ita quod vnitas ministri baptismi ex duabus personis integretur. ibid.
- ¶ **A**n diuus Thom. sufficienter discutiat formas quibus vti possint plures vnum baptizantes. ibid.
- ¶ **Q**uomodo fieri seu intelligi possint duo agentia totalia quamuis instrumentalia eiusdem rationis, producere efficaciter simul vnum effectum, non perfectum magis quam si ab vno eorum tantum produceretur, & hoc in subiecto capaci perfectionis effectus, & de effectu suscipiente magis & minus. ibid.
- ¶ **S**i baptizando plures non intercederet alia mutatio quam dicere baptizo vos, non videretur magna ad hoc necessitas exigere. eod. art. ad 2.

QUALITER debeat determinari tempus dilationis baptismi. artic. 3.

¶ Sua peccata ex deuotione contentes ante baptismum non sunt absoluendi. articulo quinto, & sexto.

¶ An ex parte baptizati ita necessaria sit intentio suscipiendi sacramentum baptismi, ut si illa desit, baptismus nullus sit. artic. 7.

¶ In hoc quod ecclesia pro paruulis credit, & intendit, & renuntiat, est quaedam accommodatio. articulo nono.

¶ Quomodo fides ecclesiae prodest infanti qui baptizatur. eod. artic. ad secundum.

¶ An filij Iudaeorum seu aliorum infidelium possint, seu debeant inuitis parentibus baptizari. articulo decimo.

¶ An paruuli in maternis uteris periclitantes possint per sacramentum baptismi, in voto parentum susceptum, saluari. artic. 11.

QVARE aperire ianuam regni caelestis, quum sit per se primo effectu mortis Christi, attribuat etiam baptismi. q. 69. artic. 7.

¶ Nullius auctoritate constat Constantinum fuisse mundatum à lepra in baptismi. articulo octauo, & nono.

¶ An recedente fictione baptizatus consequatur remissionem peccatorum ex vi baptismi. articulo nono, & decimo.

¶ Quomodo baptismus recedente fictione, incipiat valere ad salutem. ibidem.

¶ Character diuersimode considerato baptismate tenet locum & dispositionis, & formae. ibidem.

¶ Fictio (quae nihil aliud est, quam impeditio gratiae) per penitentiam delenda est simul cum peccatis commissis post baptismum, eodem articulo ad secundum, & tertium.

¶ Aliud est dimidium à Deo expectare veniam, & aliud varijs medijs à Deo expectare veniam. Ibidem.

QVOMODO intelligatur, quòd exorcismus baptismalis aperit sensus, & quòd unctio, quae fit in vertice baptizati, operatur conseruationem gratiae baptismalis. q. 70 & 71. artic. 3.

MIXTVM ex oleo, & balsamo (quod chrisma vocatur) est regularis materia confirmationis de necessitate praecipiti, & non de necessitate sacramenti. quaest. 72. artic. 1. & 2.

¶ An sit de necessitate sacramenti, materiam confirmationis esse consecratam ab episcopo, ita quòd nec plenitudo apostolicae potestatis possit dispensatiue subtrahere simplicem sacerdotem ad consecrationem dictae materiae. artic. 3.

¶ An quicumque Christi contactus sit sanctificatiuus materiae sacramenti, an vero solus contactus in usu constitutio sacramenti. ibidem.

¶ Licet in antiquis ritibus non inueniantur expressae omnes sacramentorum formae, in Concilio tamen Florè. omnes expressae sunt. artic. 4.

¶ An character sit potentia pure passiva. articulo quinto.

¶ Character confirmationis de necessitate praesupponit characterem baptismi, sicut & ordo sacer baptismum. articulo 6.

¶ Quando accedens ad sacramentum cum peccato mortali, vel quia eius conscientiam non habet, vel quia non perfecte contritus, gratiam ex sacramento consequatur in remissionem peccatorum, ita quòd virtute sacramenti fiat de atrito contritus. articulo septimo.

¶ An Episcopus se ita proprius minister confirmationis, quòd à non Episcopo facta nulla est, & tamen ex dispensatione apostolica non Episcopus possit illam conferre. articulo octauo nono, decimo, & vndecimo.

QVVM dicitur, sacramenti Eucharistiae rem tantum esse gratiam suscipientium aut unitatem ecclesiae, aut corpus Christi mysticum, haec omnia sumuntur pro vno, & eodem, scilicet gratia Dei. quaestio. 73. artic. 1. ad primum.

¶ Sacramentum Eucharistiae dicitur multa materialiter, quia partes eius se habent, vt integrantes vnum proprium finem qui est refectio spiritualis. articulo secundo.

¶ An sacramentum Eucharistiae sit absolute necessarium ad salutem. artic. 3.

¶ Habere rem sacramenti Eucharistiae per votum ecclesiae, est ipsam habere per antecedens sacramentum seu in sui initio, quoniam sacramentum baptismi initium est spiritualis vitae. ibidem.

AN si alicubi non inueniretur vinum, esset solus panis consecrandus. q. 74. artic. 1.

¶ Aliud est iudicium de praesentia, & quantitate materiae Eucharistiae. artic. 2.

¶ Quum triticum ab omnibus ponatur propria materia panis sacramentalis, an ex siligine, spelta, amydo, & pasta cruda possit confici panis consecrabilis, & an solus panis aslus sit consecrabilis. articulo 3.

¶ An Presbyter Graecus in ecclesia Graeca, ritum Graecum in consecrando seruare teneatur. articulo quarto.

¶ Vva non est consecrabilis. artic. 5.

¶ Falsum est, quòd Graeci offerant calicem domini cum vino tantum, hoc enim Armeni non Graeci olim faciebant. artic. 6.

¶ An oporteat aquam ex qua fit panis pro sacramento esse aquam veram, & naturalem, articulo 7.

¶ An haec propositio, Aliquid non potest esse vbi prius non erat, nisi vel per loci mutationem, vel per alterius conuersionem in ipsum, sit vera, & bene applicetur ad esse in sacramento. quaestio 75. articulo secundo ad Sco. & Durand.

¶ In ecclesiasticis mysteris, & naturalibus attenditur possibile, vel impossibile secundum potentiam ordinariam. ibidem.

¶ Quòd simpliciter, & absolute loquendo interueniant in sacramento Eucharistiae mutationes. Ibidem.

¶ Quomodo haec ratio literae valeat. Si substantia panis remaneret, non esset verum quòd Christus dixit, Hoc est corpus meum, &c: sed fuisset potius dicendum, Hic est corpus meum. Ibidem ad Scotum, & Durand.

¶ An si esset alia substantia sub accidentibus panis, quam corporis Christi, contrariaretur venerationi Eucharistiae. Ibidem ad Sco.

¶ Solutur ad Scotum tenentem, panem, quamuis per accidens redigi in nihil. articulo tertio, ad tertium.

¶ Duplex conuersio, scilicet formalis, & substantialis. artic. 4.

¶ An conuersio panis in corpus Christi praexistens, & manens secundum suum esse antiquum, sit possibilis. Ibidem ad Sco.

¶ An haec sit propria, quòd erat panis, est corpus Christi. Ibidem.

¶ Ratio conuertibilitatis totius vnius rei in totam aliam rem, est communicatio earum in communi natura entis communis omnibus creaturis tantum, eodem artic. ad tertium.

¶ Quomodo intelligitur modus conuertibilitatis totalis in litera positus. Ibidem.

¶ Quomodo haec ratio literae de conuertibilitate cuiusque creaturae in quamcunque aliam valeat, scilicet agens virtutis infinitae, quòd habet actionem in totum ens, potest conuerrere, &c. ibidem ad Durand.

¶ An forma substantialis panis conuertatur in animam Christi secundum, quòd dat esse corporeum. articulo 5. ad Sco.

AN haec propositio sit vera. Si aliqua duo sunt realiter coniuncta, vbiunque est vnum eorum, oportet, & relinquitur esse. q. 76. artic. 1. ad Durand.

¶ Differentia inter modum substantiae, & modum quantitatis in litera positus, eodem articulo ad tertium.

- ¶ An per modum substantiæ intelligatur in littera id quod communiter dicitur, esse indiuisibiliter. Ibidem.
- ¶ An simpliciter necessario sequatur, si corpus Christi habet partes, & proprietates suas sub modo sacramentali, quod habeat eas sub existentia naturali. articulo 2. ad Scot.
- ¶ An non solum substantia corporis Christi, sed etiam quantitas eius naturali concomitantia contineatur in hoc sacramento. articulo 3.
- ¶ Christum esse sub hostia, est quoddam relatum. articulo 6.
- ¶ Vtrum corpus Christi ad motum hostiæ moueatur per accidens. Ibidem ad Sco. & Durand.
- ¶ Substantia indiuidualis secundum materiam signatam quantitate percipitur à cogitatiua, substantia vero indiuidualis, vt habet modum essendi purè substantiæ, percipitur à solo intellectu. articulo 7.
- ¶ An intellectus tam angelicus, quam animæ separatae, quam etiam hominis beati possit naturaliter videre existentiam corporis Christi in eucharistia. Ibidem ad Sco.
- ¶ An intellectus beatus per actum beatificum videat corpus Christi in eucharistia. Ibidem ad Sco.
- ¶ An corpus Christi secundum esse sacramentale non videatur ab intellectu viatoris, nec ab intellectu angelico naturaliter, quia iste modus essendi est pœnitentis supernaturalis. Ibidem ad Sco.
- ¶ Qua adoratione adorandus sit sanguis aliquando miraculose in calice apparetur. articulo 4.
- D V A E** opiniones de modo essendi accidentium eucharistiæ sine subiecto. quæstione 77. tribus primis articulo.
- ¶ Tres opiniones de modo quo in instanti generationis nouæ substantiæ ex speciebus sacramentalibus, fit materia. articulo 5.
- ¶ An in rarefactione specierum sacramentalium, noua illa quantitatis particula, quæ per rarefactionem fit, fit naturaliter à naturali agente. Ibidem ad Sco.
- ¶ An sola verba consecrationis prolata à sacerdote conficiant sacramentum eucharistiæ, prætermis alijs, quæ in Canone missæ continentur, eodem articulo. ad quartum.
- ¶ Quid sit virtus sacramentalis inexistens verbis sacramentalibus. articulo 4.
- ¶ De veritate, & significatione huius orationis sacramentalis, Hoc est corpus meum, & de demonstratione quam in ea exercet, li Hoc. articulo 5.
- D E** tempore modo, & subiecto sex effectuum eucharistiæ. articulo 1.
- ¶ Sumens eucharistiæ potest esse ita dispositus, quod nec sequatur vitam gratiæ, nec de nouo mortaliter peccet sumendo. Ibidem.
- ¶ Dominus quum dicit, nisi manducaueritis carnem filij hominis, &c. loquitur de manducatione spiritali in voto seu in habitu, eod. articulo. ad primum.
- ¶ An differentia inter suscipientem baptismum, & suscipientem Eucharistiæ, quo ad hoc quod est esse, vel non esse in peccato mortali, sit vera. articulo 3. ad primum.
- ¶ Oblatio Eucharistiæ ex sui quantitate sufficit ad satisfaciendum pro omni pena, fit autem satisfactoria offerentibus, vel pro quibus offertur secundum quantitatem suæ deuotionis. articulo 5.
- ¶ An sacrilegium indigne communicantium sit grauius peccatum omnibus peccatis, quæ sunt contra puras creaturas. articulo 5.
- ¶ An occultis peccatoribus petentibus deneganda sit communio. articulo 6.
- ¶ Iudicium discretionis requisitæ ad communionem in pueris, debet à parentibus, & confessore fieri. articulo 9. ad ult.
- ¶ An expediat quotidie celebrare. articulo 10.
- ¶ Qualiter intelligatur, quod frustra esset votum nisi impleretur quando opportunitas adesset, articulo vndecimo.
- ¶ An communio popularis sub vtraque specie sit licita. articulo 12.
- ¶ An communio sub vtraque specie sit in præcepto. Ibidem.
- ¶ An communio sub vtraque specie sit necessaria omnibus, comprehendendo etiam infantes Ibidem.
- ¶ An dicta communio sit necessaria omnibus adultis. Item an sit necessaria omnibus sacerdotibus. Item an sit necessaria omnibus conscientibus. Ibidem.
- ¶ An vtilius sit sumere Eucharistiæ sub vtraque specie, quam sub specie panis tantum. Ibidem.
- ¶ Sacramentum nouæ legis possunt considerari, vt causæ, & vt signa. Ibidem.
- ¶ An expediat ecclesiæ Christi quod populus communicet sub vtraque specie. Ibidem.
- R E P V L S I O** cuiusdam Scoti chimere, negantis, quod corpus Christi sub sacramento annihilatum fuisset, si in propria specie annihilatum fuisset, concedentis autem, quod in triduo corpus Christi sub sacramento fuisset mortuum, quia in propria specie fuit mortuum. q. 81. articulo 4. vide superius. q. 76. articulo 2.
- A N** plures sacerdotes eandem hostiam consecrare possint. Item an noui sacerdotes concelebrent Episcopo, dicendo simul cum ipso consecrationis verba. Item an consecratus Episcopus debeat Pontifici celebranti concelebrare. q. 82. articulo 2.
- ¶ An missa mali sacerdotis sit tanti meriti quanti est Missa boni. articulo 6.
- ¶ In concilio Constantien. concessum est omnibus Christi fidelibus communicare cum excommunicatis in duobus casibus. articulo 9.
- ¶ An sacerdoti liceat totaliter à celebratione abstinere.
- D E** virtute altaris, ecclesiæ, & aliorum inanimatorum, consecratorum. q. 83. articulo 3.
- A N** sacramentum pœnitentiæ habeat materiam ex qua constituatur. quæstione 84. articulo primo, & secundo. ad Sco.
- ¶ An res sacramenti pœnitentiæ sit interior pœnitentia, an ornatus aliquis. Ibidem.
- ¶ An totum sacramentum pœnitentiæ (compositum scilicet ex materia, & forma) causet remissionem peccatorum ratione vtriusque partis. Ibidem.
- ¶ Licet forma absolutionis consistat in his duobus verbis, scilicet absoluo te, siquis tamen alijs verbis uteretur (puta remitto tibi peccata) sacramentum esset perfectum. articulo 3.
- ¶ An pœnitentia sit de iure naturali quo ad dolorem, & doloris remedium, & aliquid signum doloris. articulo 7.
- ¶ Displicere potest sumi contrarie, & negatiue. articulo 8. & 9.
- A N** pœnitentia virtus sit vere, & proprie vna specialis virtus distincta à cæteris virtutibus. quæstio. 85. articulo 2.
- ¶ An actus pœnitentiæ contineatur sub commutatiua iustitia. Item an sit in commutatiua iustitia. Item an reddat æquale simpliciter, vel secundum acceptionem Dei tantum. articulo tertio ad Sco. & Durand.
- ¶ An pœnitentia sit virtus acquisita. articulo 6. ad Sco. & Durand.
- A N** offensa directe opponatur gratiæ. quæstio. 86. articulo 2.
- ¶ An ad omnem remissionem peccatorum actualium requiratur actualis immutatio voluntatis. eod. articulo. ad primum.
- ¶ Quomodo intelligatur, quod remissio peccato mortali, remaneat ordinata conuersio ad commutabile bonum. articulo 4. ad primum.
- ¶ An remissio culpæ sit effectus pœnitentiæ, vt est actus virtuosus. articulo 6.
- A N** ad remissionem peccati mortalis requiratur, vt homo actualiter singula mortalia detestetur. quæstio. 87. articulo 1.
- ¶ An virtualis displicentia sufficiat ad remissionem peccati mortalis. Ibidem.
- ¶ An veniale peccatum opponatur feruori charitatis. Ad Durand. eod. articulo. ad tertium.
- ¶ Quis sit ille feruor charitatis in hac vita, qui non comparatur secum veniale. Ibidem.

¶ An

T A B V L A

- ¶ An quodcumque gratia infunditur, peccata venialia remittantur. artic. 2.
- ¶ An aliqua culpa, à Deo remittatur sine gratia. articulo quarto.
- ¶ An secundo peccans, ex hoc ipso gravius peccet, quàm prius peccauerit. quaestione 88. articulo 1. ad primum.
- ¶ Ingratitudo quantificatur ex beneficio. art. 3.
- ¶ De irregularitate homicidij ex defensione commissi. quaest. 89 art. 3.

COM M E N T I.

- ¶ An contritio, confessio, & satisfactio sint partes sacramenti penitentiae, quaestione 9. articulo 1. ad Sco. & Durand.
- ¶ An contritio secundum essentiam sit pars sacramenti. artic. 2. ad Sco. & Durand.
- ¶ Satisfactio sacramentalis ex hoc ipso, quòd est pars sacramenti, auget gratiam. eodem articulo ad secundum.
- ¶ An sacramentum penitentiae sine satisfactione sit verum sacramentum. Ibidem ad Durand.

F I N I S.